

แบบรายงานนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ 1 คุณครู 1 นวัตกรรม

นางสาวจิระนันท์ อนุมาตย์
ตำแหน่ง พนักงานราชการ (ครูผู้สอน)

โรงเรียนบ้านหนองหลัก

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

แบบรายงาน นวัตกรรมจัดการเรียนรู้
(1 คุณครู 1 นวัตกรรม)

1.ชื่อนวัตกรรม การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ จากนิทานอีสป ด้วยเทคนิคคำถาม 5W1H ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

2.ชื่อ-นามสกุล นางสาวจิระนันท์ อนุมาตย์

โทรศัพท์มือถือ 087-491-5358 E-mail oengoe1@gmail.com

ชื่อสถานศึกษา โรงเรียนบ้านหนองหลัก ตำบลเหล่าบก อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี 34140

สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

3.ความสำคัญของนวัตกรรม

การอ่านมีความจำเป็นอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบัน เพราะการอ่านช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ ความรู้ และความคิด บุคคลที่มีสมรรถนะการอ่านอย่างแท้จริง ย่อมสามารถนำประสบการณ์ ความรู้ และความคิดไปใช้ประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและสังคมได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเรียน การประกอบอาชีพในอนาคต ทำให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในโลกปัจจุบัน และอนาคตได้อย่างรู้เท่าทัน สามารถพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ

การอ่านเป็นทักษะที่สำคัญต่อการเรียนการสอนทุกวิชา ถ้าผู้เรียนมีปัญหาในเรื่องทักษะการอ่าน ย่อมส่งผลเกี่ยวเนื่องถึงผลการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ด้วย จึงเป็นภาระงานสำคัญของครูที่จะต้องวางรากฐานให้ความรู้ ความเข้าใจและฝึกทักษะ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านให้กับผู้เรียนต่อไป

จากประสบการณ์สอนวิชาภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองหลัก อำเภอม่วงสามสิบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ขาดทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ เห็นได้จากการสอนอ่านหนังสือที่เป็นเนื้อเรื่องยาวๆ และบทรื่องแก้วเรื่องต่างๆ ในหนังสือเรียนภาษาไทย เมื่ออ่านจบผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถตอบคำถามได้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร ทำให้ไม่เข้าใจในเนื้อหาเรื่องที่เรียน ผู้เรียนบางคนอ่านได้ แต่ไม่รู้เรื่อง เพราะไม่เข้าใจเรื่องราว ไม่สามารถจับใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่านได้ ทำให้การอ่านขาดประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผลการประเมินการอ่านรู้เรื่อง อยู่ในระดับปรับปรุง อีกด้วย

ทักษะการอ่านจับใจความสำคัญเป็นหัวใจพื้นฐานของการอ่าน ที่จะทำให้เกิดสมรรถนะด้านการอ่าน สำหรับการเรียนในระดับชั้นที่สูงขึ้น รวมไปถึงการเตรียมความพร้อมสำหรับผู้เรียนในการประเมินต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในด้านการอ่านต่อไป ดังนั้น เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถทางการอ่าน และให้การปฏิรูปการเรียนรู้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม

ในการเรียนตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน โดยครูทำหน้าที่อำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียน จึงมีความสนใจนำแบบฝึกทักษะมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เนื่องจากแบบฝึกทักษะเป็นเครื่องมือที่ช่วยพัฒนาทักษะการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม มีความหลากหลาย พัฒนาทักษะกระบวนการคิด กระบวนการเรียนรู้ สามารถนำผู้เรียนสู่การสรุปความคิดรวบยอด และหลักการสำคัญของสาระการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนฝึกฝนหรือปฏิบัติด้วยตนเอง เรียงลำดับจากง่ายไปยาก แบบฝึกทักษะจึงเป็นวิธีการที่สำคัญอีกวิธีการหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาการอ่านให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

นิทานอีสปเป็นนิทานที่มีโครงเรื่องไม่ซับซ้อน มีตัวละครเป็นสัตว์ ซึ่งนอกจากจะมีเรื่องราวสนุกสนานแล้ว ยังมีคติสอนใจ สอดแทรกคติธรรมในการดำรงชีวิตได้ดี ซึ่งเหมาะกับการนำมาเป็นสื่อการสอนที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ให้รู้จักคิดในขณะที่อ่านและได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินอีกด้วย นิทานอีสปเป็นนิทานคติธรรมโบราณที่แพร่หลายทั่วโลก ผู้คนชื่นชอบเพราะความสนุกสนาน แต่ความสนุกสนานของนิทานเป็นเพียงกลวิธีที่ฉลาดแยบยลของผู้เล่าเท่านั้น แก่นที่แท้จริง คือข้อคิดเตือนใจที่ต้องการให้ผู้ฟังได้ยึดถือไว้ปฏิบัติเพื่อดำรงชีวิตอยู่ในสังคมด้วยสันติสุข การใช้สื่อนิทานอีสป เพื่อแก้ปัญหาการขาดความน่าสนใจของบทอ่านจับใจความ เพราะมีภาพสวยๆ และตัวละครจากสัตว์ต่างๆ ตรงกับความชอบและความสนใจของผู้เรียน เป็นการขจัดภาวะความน่าเบื่อในขณะที่อ่านได้เป็นอย่างดี และสามารถพัฒนาด้านการอ่านของผู้เรียนได้

เทคนิค 5W1H เป็นทฤษฎีที่มีความสอดคล้องกับการสอนอ่านจับใจความสำคัญ ซึ่งเป็นทักษะเบื้องต้นของการอ่านหนังสือและเป็นหัวใจของการอ่าน เพราะถ้าจับใจความสำคัญไม่ได้ ก็ย่อมไม่เข้าใจเรื่องที่อ่าน ผู้อ่านต้องอ่านเรื่องที่จับใจความตั้งแต่ต้นจนจบ เพื่อทำความเข้าใจและได้ภาพรวมของเนื้อหาของเรื่องที่อ่านอย่างคร่าวๆ โดยในขณะที่อ่านควรตั้งคำถามและพิจารณาว่าผู้เขียนกำลังสื่อเรื่องอะไร ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม และอย่างไร เทคนิค 5W1H ประกอบด้วย What (อะไร) ปัญหาหรือสาเหตุที่เกิดขึ้น Where (ที่ไหน) สถานที่หรือตำแหน่งที่เกิดเหตุ When (เมื่อไร) เวลาที่เหตุการณ์นั้นได้เกิดขึ้นหรือจะเกิดขึ้น Why (ทำไม) สาเหตุหรือมูลเหตุที่ทำให้เกิดขึ้น Who (ใคร) บุคคลสำคัญเป็นตัวประกอบหรือผู้ที่เกี่ยวข้องที่จะได้รับผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบ How (อย่างไร) รายละเอียดของสิ่งที่เกิดขึ้นแล้ว หรือกำลังจะเกิดขึ้นว่ามีความเป็นไปได้ลักษณะใด

จากความสำคัญและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ข้าพเจ้าจึงพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ จากนิทานอีสป ด้วยเทคนิคคำถาม 5W1H

4.วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ จากนิทานอีสป ด้วยเทคนิคคำถาม 5W1H

5.เป้าหมาย

5.1 เติงปริมาณ

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละ 70 ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ จากนิทานอีสป ด้วยเทคนิคคำถาม 5W1H

5.2 เติงคุณภาพ

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ สูงขึ้น

6.แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ จากนิทานอีสป ด้วยเทคนิคคำถาม 5W1H ข้าพเจ้าได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
2. หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านหนองหลัก พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
3. แนวคิด ทฤษฎีการอ่านจับใจความ
 - 3.1 ความหมายของการอ่านจับใจความและความสามารถในการอ่านจับใจความ
 - 3.2 ความสำคัญของการอ่านจับใจความ
 - 3.3 ขั้นตอนการอ่านจับใจความ
 - 3.4 การสอนอ่านจับใจความ
 - 3.5 การประเมินการอ่านจับใจความ
4. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับนิทาน
 - 4.1 ความหมายของนิทาน
 - 4.2 ประเภทของนิทาน
 - 4.3 ความสำคัญและคุณค่าของนิทาน
 - 4.4 ลักษณะของนิทานที่ดีที่ใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอน

5. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเทคนิค 5W1H

5.1 ความหมายของเทคนิค 5W1H

5.2 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H

5.3 ประโยชน์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H

1. หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, 41) ได้กำหนดคุณภาพของผู้เรียน เมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้ว ผู้เรียนต้องมีความรู้ความสามารถ ดังนี้

1. อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะได้ถูกต้อง เข้าใจความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัย จับใจความสำคัญและรายละเอียดของสิ่งที่อ่าน แสดงความคิดเห็นและข้อโต้แย้งเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน และเขียนกรอบแนวคิด ผังความคิด ย่อความ เขียนรายงานจากสิ่งที่อ่านได้ วิเคราะห์วิจารณ์ อย่างมีเหตุผล ลำดับความอย่างมีขั้นตอนและความเป็นไปได้ของเรื่องที่อ่าน รวมทั้งประเมินความถูกต้องของข้อมูลที่ใช้สนับสนุนจากเรื่องที่อ่าน

2. เขียนสื่อสารด้วยลายมือที่อ่านง่ายชัดเจน ใช้ถ้อยคำได้ถูกต้องเหมาะสมตามระดับภาษา เขียนคำขวัญ คำคม คำอวยพรในโอกาสต่างๆ โฆษณา คติพจน์ สุนทรพจน์ ชีวประวัติ อัตชีวประวัติและประสบการณ์ต่าง ๆ เขียนย่อความ จดหมายกิจธุระ แบบกรอกสมัครงาน เขียนวิเคราะห์ วิจารณ์ และแสดงความรู้ ความคิดหรือโต้แย้งอย่างมีเหตุผล ตลอดจนเขียนรายงานการศึกษาค้นคว้าและเขียนโครงการ

3. พุดแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ วิจารณ์ ประเมินสิ่งที่ได้จากการฟังและดู นำข้อคิดไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน พุดรายงานเรื่องหรือประเด็นที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ มีศิลปะในการพุด พุดในโอกาสต่างๆ ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ และพุดโน้มน้าวอย่างมีเหตุผลน่าเชื่อถือ รวมทั้งมีมารยาทในการฟัง ดู และพุด

4. เข้าใจและใช้คำราชาศัพท์ คำบาลีสันสกฤต คำภาษาต่างประเทศอื่นๆ คำทับศัพท์ และศัพท์บัญญัติในภาษาไทย วิเคราะห์ความแตกต่างในภาษาพุด ภาษาเขียน โครงสร้างของประโยครวม ประโยคซ้อน ลักษณะภาษาที่เป็นทางการ กึ่งทางการและไม่เป็นทางการ และแต่งบทร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ กาพย์ และโคลงสี่สุภาพ

5. สรุปเนื้อหาวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน วิเคราะห์ตัวละครสำคัญ วิถีชีวิตไทย และคุณค่าที่ได้รับจากวรรณคดีวรรณกรรมและบทอาขยาน พร้อมทั้งสรุปความรู้ข้อคิดเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

จากการศึกษาจะเห็นได้ว่า หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตร 2551 เกี่ยวกับการอ่านและหลักการใช้ภาษานั้น ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่ถูกต้องของหลักเกณฑ์ทางภาษา ซึ่งผู้สอนต้องจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาอย่างถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทางภาษาที่กำหนดไว้

2. หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนบ้านหนองหลัก อำเภอวังสามสี จังหวัดอุบลราชธานี

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

ท๑๓๑๐๑ ภาษาไทย

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

เวลา ๒๐๐ ชั่วโมง

ฝึกอ่านออกเสียงคำ ข้อความ เรื่องสั้น ๆ และบทร้อยกรองง่าย ๆ อธิบายความหมายของคำและข้อความที่อ่าน ตั้งคำถาม ตอบคำถามเชิงเหตุผล ลำดับเหตุการณ์ คาดคะเนเหตุการณ์ สรุปความรู้ ข้อคิดจากเรื่องที่อ่าน เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เลือกอ่านหนังสือตามความสนใจอย่างสม่ำเสมอและนำเสนอเรื่องที่อ่าน อ่านข้อเขียนเชิงอธิบาย และปฏิบัติตามคำสั่งหรือข้อแนะนำ อธิบายความหมายของข้อมูลจากแผนภาพ แผนที่ และแผนภูมิ มีมารยาทในการอ่าน ฝึกคัดลายมือด้วยตัวบรรจงเต็มบรรทัด เขียนบรรยาย เขียนบันทึกประจำวัน เขียนเรื่องตามจินตนาการ มีมารยาทในการเขียน ฝึกทักษะการฟัง การดูและการพูด เล่ารายละเอียด บอกสาระสำคัญ ตั้งคำถาม ตอบคำถาม พูดแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก พูดสื่อสารได้ชัดเจนตรงตามวัตถุประสงค์ มีมารยาทในการฟัง การดูและการพูด ฝึกเขียนตามหลักการเขียน เขียนสะกดคำและบอกความหมายของคำ ระบุชนิด หน้าที่ของคำ ใช้พจนานุกรมค้นหาความหมายของคำ แต่งประโยคง่าย ๆ แต่งคำคล้องจองและคำขวัญ เลือกใช้ภาษาไทยมาตรฐานและภาษาถิ่นได้เหมาะสมกับกาลเทศะ ระบุข้อคิดที่ได้จากการอ่านวรรณกรรม เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน รู้จักเพลงพื้นบ้าน เพลงกล่อมเด็ก เพื่อปลูกฝังความชื่นชมวัฒนธรรมท้องถิ่น แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวรรณคดีที่อ่าน ท่องจำบทอาขยานตามที่กำหนดและบทร้อยกรองที่มีคุณค่าตามความสนใจ โดยใช้กระบวนการอ่าน กระบวนการเขียน กระบวนการแสวงหาความรู้ กระบวนการกลุ่ม กระบวนการคิดวิเคราะห์ กระบวนการสื่อความ กระบวนการแก้ปัญหา การฝึกปฏิบัติ อธิบาย บันทึก การตั้งคำถาม ตอบคำถาม ใช้ทักษะการฟัง การดูและการพูด พูดแสดงความคิดเห็น กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด

เพื่อให้เกิดความรู้ ความคิด ความเข้าใจ สื่อสารได้ถูกต้อง รักการเรียนภาษาไทย เห็นคุณค่าของการอนุรักษ์ภาษาไทย และตัวเลขไทย สามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

ท ๑.๑ ป.๓/๑, ป.๓/๒, ป.๓/๓, ป.๓/๔, ป.๓/๕, ป.๓/๖, ป.๓/๗, ป.๓/๘, ป.๓/๙

ท ๒.๑ป.๓/๑, ป.๓/๒, ป.๓/๓, ป.๓/๔,ป.๓/๕, ป.๓/๖ ท ๓.๑ป.๓/๑, ป.๓/๒, ป.๓/๓,ป.๓/๔, ป.๓/๕, ป.๓/๖

ท ๔.๑ ป.๓/๑, ป.๓/๒, ป.๓/๓, ป.๓/๔, ป.๓/๕, ป.๓/๖ ท ๕.๑ ป.๓/๑, ป.๓/๒, ป.๓/๓, ป.๓/๔

รวม ๕ มาตรฐาน ๓๑ ตัวชี้วัด

จากการศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา มาตรฐานและตัวชี้วัด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ข้าพเจ้าได้วิเคราะห์สาระ มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด ที่สัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้ที่สามแสนสนุก คือ สาระการอ่าน และสาระหลักการใช้ภาษา

3. แนวคิด ทฤษฎีการอ่านจับใจความ

3.1 ความหมายของการอ่านจับใจความและความสามารถในการอ่านจับใจความ

การอ่านจับใจความมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในยุคปัจจุบันซึ่งเป็นยุคข้อมูลข่าวสาร เพราะการอ่านและการฟังจะทำให้ผู้คนได้รับข่าวสารข้อมูล ความรู้ และได้รับทราบความเคลื่อนไหวตลอดจนข้อคิดเห็นต่างๆ ของผู้คนในสังคม นอกจากนี้การอ่านยังสามารถ รับสารที่ผู้ส่งสารส่งให้อย่างครบถ้วน ผู้รับสารจะได้รับประโยชน์จากการอ่านอย่างเต็มที่ ถ้าผู้รับสารสามารถรับสารที่ผู้ส่งสารส่งให้อย่างครบถ้วนและถูกต้อง กระบวนการสำคัญที่สุดที่จะทำให้ผู้รับสารสามารถรับสารจากเรื่องที่อ่านได้ก็คือการจับใจความ ฉะนั้นการจับใจความจึงนับเป็นหัวใจของการอ่าน มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการอ่านจับใจความไว้ดังนี้

กอบกาญจน์ วงศ์วิสิทธิ์. (2551, 45) ได้ให้ความหมายของการอ่านจับใจความว่าการอ่าน จับใจความ คือการอ่านเข้าใจเนื้อเรื่องจับใจความสำคัญได้ สามารถสรุปได้ ได้ความรู้จากสิ่งที่อ่าน และสามารถตอบคำถามได้ อีกทั้งสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2545, 5) ได้ให้ความหมายของการอ่านจับใจความว่าเป็น ความชำนาญหรือเชี่ยวชาญในการอ่านที่ผู้อ่านสามารถอ่านจับใจความเรื่องที่อ่านได้ถูกต้อง จะต้องมีการ ฝึกฝนทำความเข้าใจความคุ้นเคยกับสัญลักษณ์ที่ผู้เขียนกำหนดขึ้น ผู้อ่านจะต้องทำความเข้าใจความหมายแล้วใช้ความ คิดเห็นของตนช่วยตัดสินใจในการเลือกใจความสำคัญ

กรมวิชาการ (2546, 188) ได้ให้ความหมายของการจับใจความสำคัญไว้ว่าเป็นการอ่านที่มุ่ง ค้นหาสาระของเรื่องหรือของหนังสือแต่ละเล่มที่เป็นส่วนใจความสำคัญและส่วนขยายใจความสำคัญของเรื่องใจความสำคัญของเรื่องคือข้อความที่มีเนื้อหาสาระคลุมข้อความอื่นๆ ในย่อหน้านั้นๆ หรือเรื่องนั้นทั้งหมด

กล่าวโดยสรุป ความสามารถในการอ่านจับใจความ คือ ความสามารถในการค้นหา สาระสำคัญของเรื่อง สามารถจับใจความสำคัญ สรุปความรู้ที่ได้จากการอ่าน ตอบคำถาม บอกข้อคิด และ นำไปใช้ประโยชน์ได้

3.2 ความสำคัญของการอ่านจับใจความ

การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้ เป็นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนในวิชาต่างๆ โดยทั่วไปผู้สอนมักจะมุ่งให้ผู้เรียนอ่านออกเขียนได้เท่านั้น มักไม่ค่อยคำนึงถึงว่านักเรียนอ่านแล้วจับใจความได้หรือไม่ ทั้งที่การอ่านเป็นพื้นฐานในการเรียนวิชาอื่นๆ โดยเฉพาะเรื่องของการอ่านจับใจความ การมีพื้นฐานทักษะการอ่านจับใจความที่ดีจะนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ มีผู้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านจับใจความไว้ดังนี้

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2545, 161) กล่าวว่า การอ่านจับใจความมีบทบาทสำคัญต่อ การพัฒนาการศึกษาของบุคคลไม่ว่าจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ จัดได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่บุคคลทั้งชาย และหญิงจะขาดมิได้ ความสามารถในการอ่านของประชาชนในชาติย่อมแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาของ ประเทศนั้นซึ่งยังผลทั้งทางตรงและทางอ้อม นอกจากผู้อ่านจะนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาตนเองแล้ว ยังช่วยส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ดังนั้นผู้อ่านจับใจความอย่างมีประสิทธิภาพจะเป็นผู้ที่มีโอกาสในชีวิต และเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติ

ดวงใจ ไทยอุบุญ (2550, 125) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านจับใจความไว้ว่าเป็น สิ่งสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับชีวิตในปัจจุบัน และถือว่าเป็นส่วนสำคัญของการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน ไม่ว่าในด้านการดำเนินชีวิต หรือเพื่อการศึกษา และเป็นการส่งเสริมพัฒนาสติปัญญา ความคิดและเพิ่มพูนประสบการณ์

สรุปได้ว่า การอ่านจับใจความมีความสำคัญ คือ ทำให้ผู้อ่านได้รับความรู้และเข้าใจจากสิ่งที่อ่านสามารถสรุปใจความสำคัญได้ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอน การค้นคว้า อีกทั้งสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้

3.3 ขั้นตอนการอ่านจับใจความ

การอ่านจับใจความให้ประสบความสำเร็จนั้นควรอ่านอย่างมีลำดับขั้นตอน ซึ่งมี ผู้กล่าวถึงขั้นตอนการอ่านจับใจความไว้ ดังนี้

จุไรรัตน์ ลักษณะศิริและบาหยัน อิมสาราญ (2547, 43-47) กล่าวว่า การอ่านเรื่องราวต่างๆ ให้เข้าใจนั้นต้องเริ่มตั้งแต่ระดับประโยค ย่อหน้าและเนื้อเรื่องทั้งหมดตามลำดับ การที่จะ เข้าใจเรื่องราวทุกระดับขึ้นอยู่กับความสามารถในการจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน การจับใจความสำคัญ นั้นควรปฏิบัติตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. อ่านเรื่องที่จะจับใจความทั้งหมด ผู้อ่านต้องอ่านย่อหน้าที่จะจับใจความนั้นอย่าง คร่าวๆ ถ้าเป็นเรื่องยาวมีหลายย่อหน้า ก็ต้องอ่านทั้งเรื่องเช่นกันเพื่อให้เข้าใจว่าเรื่องที่อ่านมีเนื้อหาโดยรวม เกี่ยวกับอะไร นั้น

คือการหาความคิดสำคัญของเรื่องที่อ่านนั่นเอง ถ้ามีชื่อเรื่องปรากฏอยู่จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจความคิดสำคัญของเรื่องได้รวดเร็วขึ้น ความคิดสำคัญที่กำหนดได้มักจะเป็นคำ คำเดียว หรือเป็นวลีสั้นๆ

2. หาใจความของเรื่องที่อ่าน ผู้อ่านต้องอ่านข้อความทั้งหมดอีกครั้ง ถ้าเป็นเรื่องยาวๆ มีหลายย่อหน้า ต้องอ่านทีละย่อหน้าอย่างพิถีพิถัน เพราะจะได้เข้าใจเนื้อเรื่องและสามารถจับใจความ ของแต่ละย่อหน้าได้

3. ประมวลใจความ เมื่อได้ใจความสำคัญและใจความรองแล้วก็นำเฉพาะใจความสำคัญ และใจความรองที่เป็นความคิดย่อยมาประมวลเข้าด้วยกัน ส่วนใจความรองที่เป็นรายละเอียดนั้นไม่ จำเป็นต้องนำมาใช้ เพราะเป็นส่วนขยายความเท่านั้น แม้ส่วนนี้จะไม่นำมาใช้แต่ก็มีส่วนช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจ เรื่องได้มากขึ้น

นพดล จันทรเพ็ญ (2553, 21) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการอ่านจับใจความไว้ดังนี้

1. อ่านผ่านๆ โดยตลอด เพื่อให้รู้ว่าเรื่องนั้นว่าด้วยอะไรบ้าง จุดใดที่เห็นว่าเป็นจุดสำคัญ ของเรื่อง
2. อ่านโดยละเอียด โดยอ่านตลอดอีกครั้ง ทำความเข้าใจให้ชัดเจน และเห็นความสัมพันธ์ ระหว่างความคิดต่างๆ ในเรื่อง โดยอาจมีการขีดเส้นใต้ข้อความที่เห็นว่าสำคัญไว้ด้วยก็ได้
3. อ่านซ้ำเฉพาะตอนที่ไม่เข้าใจ และตรวจสอบความเข้าใจในบางแห่งให้แน่นอน
4. ทดสอบความเข้าใจด้วยการตอบคำถามสั้นๆ เกี่ยวกับประเด็นของเรื่องและใจความ สำคัญ เช่น ถามว่า เรื่องอะไร ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร ทำไม เป็นต้น
5. เรียบเรียงใจความสำคัญด้วยภาษาของตนเองที่เห็นว่าจะทำให้เข้าใจเรื่องได้ชัดเจน ถูกต้องที่สุด โดยอาจให้รายละเอียดที่จำเป็นของใจความสำคัญเพิ่มเติมเพื่อให้ได้เนื้อความที่สมบูรณ์

กล่าวโดยสรุปได้ว่าขั้นตอนการอ่านจับใจความมีขั้นตอนสำคัญ ดังนี้ 1) อ่านคร่าวๆ จน จบเรื่อง 2) อ่านโดยละเอียดอีกครั้งพร้อมทั้งหาสาระสำคัญของแต่ละย่อหน้า 3) ทบทวนความเข้าใจโดยการตั้งคำถาม 4) ประมวลใจความที่ได้สรุปเป็นภาษาของตนเอง

3.4 การสอนอ่านจับใจความ

การอ่านจับใจความให้ได้ผลดี มีวิธีการสอนต่างๆ ตามที่มีผู้กล่าวถึงการสอนอ่านจับ ใจความ ดังนี้

นลินี บำเรอราช (2543, 4-6) ได้เสนอแนะกระบวนการจัดการเรียนการสอนอ่าน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เหมาะสมกับพัฒนาการและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ยึดผู้เรียนเป็น ศูนย์กลางการเรียนรู้ โดยจัดลำดับขั้นของการสอนอ่านไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 สํารวจและปูพื้นฐานความรู้ของผู้อ่าน เพื่อช่วยเสริมประสบการณ์ที่ยังขาดและ แก้ปัญหาความเข้าใจสิ่งที่ยาก รวมทั้งเชื่อมโยงเรื่องที่ยากให้สัมพันธ์กับความรู้เดิมของผู้อ่าน เช่น สอนคำใหม่ คำยาก และสนทนาเกี่ยวกับภาพในเรื่อง

ขั้นที่ 2 เตรียมการอ่าน มีกิจกรรมที่ควรทำ 3 กิจกรรม คือ

2.1 ให้สํารวจอย่างคร่าวๆ เพื่อให้ทราบความสำคัญของเรื่อง

2.2 ตั้งจุดประสงค์ก่อนอ่านให้ชัดเจน ด้วยการตั้งคำถามเพื่อคาดว่าจะได้รับ คำตอบจากเรื่องที่ยาก

2.3 กำหนดความเร็วในการอ่านว่าจะอ่านจบภายในเวลาเท่าใด

ขั้นที่ 3 เริ่มอ่านจนจบ

ขั้นที่ 4 ทำกิจกรรมภายหลังการอ่าน เช่น อภิปรายเกี่ยวกับเรื่องที่ยาก เขียนสรุปเรื่อง วาดภาพ ในขั้นนี้ครูจะทราบว่านักเรียนเข้าใจเรื่องที่ยากหรือไม่

ขั้นที่ 5 ทำกิจกรรมเสริม เช่น แต่งเรื่องใหม่ ทำเอกสารเกี่ยวกับเรื่องที่ยาก อ่านจากบทอ่านอื่นๆ ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกันเพิ่มเติมตามที่ครูกำหนด

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2545, 97) ได้สรุปทฤษฎีทางจิตวิทยาการศึกษาที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการเตรียมการสอนอ่านจับใจความสำคัญ ดังนี้

1. ทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ (Thorndike) ซึ่งเน้นด้านสติปัญญา โดยกล่าวว่าผู้ที่มี สติปัญญาดี จะสามารถรับรู้และอ่านจับใจความได้ในเวลาอันรวดเร็ว ตรงกันข้ามกับผู้ที่มีปัญญาไม่ดี จะใช้ เวลาในการอ่านเพิ่มขึ้น การสอนการอ่านจึงควรให้เด็กได้เกิดสติปัญญา เช่น เรียนรู้หลักการอ่าน รวมทั้งให้นักเรียนได้รับการฝึกฝนบ่อยๆ ก็เป็นวิธีการที่จะช่วยให้นักเรียนมีทักษะในการอ่านจับใจความดีขึ้น

2. ทฤษฎีการให้สิ่งเร้าและการตอบสนอง เน้นการกระทำซ้ำๆ จนตอบสนองโดยอัตโนมัติ ดังนั้น การจัดการเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสนใจก็จะเป็นสิ่งเร้าที่ช่วยทำให้เกิดความต้องการที่จะอ่าน ผลที่ได้คือการ ตอบสนองที่ดี

3. ทฤษฎีของเกสตัลท์ (Gestalt) เน้นความสำคัญของการจัดเตรียมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ตามกฎการเรียนรู้ที่ประยุกต์มาสู่การสอน ซึ่งแยกออกเป็น 3 ข้อ

3.1 กฎของความคล้ายกัน เป็นการจัดสิ่งทีคล้ายกันไว้ด้วยกัน เช่น คำที่คล้ายกัน โครงสร้างของประโยค เนื้อเรื่อง รวมทั้งสิ่งอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน หากจัดไว้เป็นหมวดหมู่ก็จะช่วยให้ เกิดการเรียนรู้ดีขึ้น

3.2 กฎของความพึงพอใจ เป็นหลักสำคัญในการสอนอ่านจับใจความ หากนักเรียนได้ อ่านในสิ่ง ที่ตนชอบย่อมเกิดความพึงพอใจ ก็จะช่วยให้กิจกรรมการเรียนการสอนอ่านมีความหมายต่อตัวนักเรียน

3.3 กฎของความต่อเนื่อง เป็นการพิจารณาโครงสร้างของการสอนอ่านให้มีลักษณะ ต่อเนื่องกัน ทั้งนี้เพื่อให้การพัฒนาการอ่านเป็นไปโดยไม่หยุดชะงัก การนำทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการสอน อ่านจับใจความ ย่อมเกิดผลดีในการสอน เนื่องจากสามารถนำไปเป็นแนวทางในการฝึกอ่านจับใจความให้ บรรลุจุดมุ่งหมายได้

จากแนวการสอนและการฝึกการอ่านจับใจความข้างต้น สรุปได้ว่า การสอนทักษะในการอ่านจับ ใจความ ผู้สอนต้องให้ผู้เรียนได้ทราบถึงจุดมุ่งหมายในการอ่านก่อน เพื่อที่จะให้ผู้เรียนได้เข้าใจความหมายของ คำและสำนวนในเรื่อง เพื่อที่จะสามารถลำดับเหตุการณ์ และลำดับความคิด แยกได้ว่าใจความไหนเป็นใจความ สำคัญ และใจความไหนเป็นใจความรอง ดังนั้นแนวการสอนที่จะทำให้การอ่านมีประสิทธิภาพ และเกิด ประสิทธิภาพจะต้องมีหลักที่สำคัญ

3.5 การประเมินการอ่านจับใจความ

ข้าพเจ้าได้ศึกษาการประเมินการอ่านจับใจความสำคัญไว้ดังต่อไปนี้

บันลือ พลุทชะวัน (2545, 9-10) อธิบายถึง การตรวจสอบความเข้าใจ ในการอ่านของนักเรียนได้ หลายทางดังนี้

1. ตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านได้ถูกต้อง

1.1 ตอบคำถามจากข้อเท็จจริงของทั้งเรื่อง

1.1.1 ตอบคำถามโดยวิเคราะห์หาเหตุผลของเรื่อง

1.1.2 ตอบคำถามจากการสรุปเรื่อง หรือวิจารณ์ ไตร่ตรอง

1.2 เล่าเรื่องและสรุปเรื่องที่อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ประเมินและเลือกแบบจากตัวละคร ให้เหตุผลประกอบการเลือกหรือไม่เลือก

1.4 แสดงประกอบนิทาน แสดงทำใบประกอบประโยควลี หรือคำศัพท์ได้

1.5 หาความสัมพันธ์ของคำ เช่น กระจายกระโดด-เต่าคลาน

1.6 หาคำตรงข้ามเชิงความหมาย เช่น ยิ้ม-บึ้ง

1.7 อธิบายคำคม คำพังเพย แล้วแต่งนิทานประกอบ

1.8 ต่อนิทานที่เล่าไม่จบอย่างมีความต่อเนื่องและสมเหตุสมผล

1.9 สรุป ตั้งชื่อเรื่องได้ครอบคลุมเนื้อเรื่อง พร้อมอธิบาย

1.10 ความเข้าใจจากสิ่งที่อ่านมาใช้ในการพยากรณ์ แนวโน้มเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ทางธรรมชาติสังคมเศรษฐกิจ

1.11 วิจัยรณให้ข้อคิดและเสนอแนะแก้ไขเชิงยอมรับ ไม่ยอมรับโต้แย้งด้วยเหตุผลของตน

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2545, 148-150) ได้เสนอการประเมินการอ่าน จับใจความโดยใช้เกณฑ์มาตรฐานพิจารณาเนื้อเรื่องที่อ่านจับใจความไว้ 2 วิธี คือ

1. การใช้เครื่องมือที่เป็นแบบทดสอบ ผู้อ่านจะต้องตอบคำถามโดยใช้ร้อยละ 70% ขึ้นไปการยึดเกณฑ์นี้ นักการศึกษาที่มีความเห็นว่าผู้อ่านได้พลาตเนื้อหาบางตอนไปร้อยละ 30% แล้วหากยึดเกณฑ์ที่ต่ำกว่านี้ จะทำให้ความเข้าใจคลาดเคลื่อนในเหตุการณ์สำคัญของเรื่อง

2. การใช้แบบประเมินค่าโดยใช้ระดับตัวอักษรแล้วตีค่าออกมาเป็นคะแนน เช่น เมื่อผู้อ่านประเมินการอ่านจับใจความของตนแล้วรวมคะแนนทั้งหมดในแต่ละช่อง สมมติให้ แบบประเมินค่าทั้งหมดมี 20 ข้อ มีระดับตัวเลือก 4 ระดับ ตัวอักษร 4 ระดับ คือ มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด มีค่าเป็น 4 3 2 1 ตามลำดับ ถ้าเครื่องหมายในช่อง “มาก” ทุกช่องจะได้ คะแนนเต็ม 40 คะแนน ระดับคะแนนที่ได้มีขอบเขตดังนี้

คะแนน 72-92	เท่ากับ 4	หมายถึง ดี
คะแนน 52-71	เท่ากับ 3	หมายถึง ค่อนข้างดี
คะแนน 32-51	เท่ากับ 2	หมายถึง พอใช้
คะแนน 0-31	เท่ากับ 1	หมายถึง ปรับปรุง

ผู้อ่านที่ประเมินการอ่านจับใจความของตนแล้ว หากรวมคะแนนแล้วอยู่ในระดับ 4 และ 3 แสดงว่ามีความสามารถในการอ่านจับใจความที่น่าพอใจ แต่ผลที่ได้ระดับ 2 หรือ 1 ผู้อ่านควรปรับปรุงเพื่อพัฒนาคุณภาพการอ่านจับใจความให้ดีขึ้น

การประเมินความสามารถการอ่านจับใจความ ผู้สอนควรเลือกใช้แบบประเมินให้เหมาะสมและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ นักเรียนจะได้รับคะแนนตามความสามารถการอ่านจากการทำแบบทดสอบ เพราะฉะนั้นจึงต้องมีเกณฑ์ประเมินเพื่อเปรียบเทียบความสามารถการอ่าน ซึ่งผู้วิจัยใช้เครื่องมือที่เป็นแบบทดสอบ ผู้อ่านจะต้องตอบคำถามโดยใช้ร้อยละ 70% ขึ้นไป

4. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับนิทาน

4.1 ความหมายของนิทาน

นักการศึกษาได้ให้ความหมายของนิทานไว้ ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2546, 588) ได้ให้ความหมายของคำว่า “นิทาน” เป็นเรื่องที่เล่ากันมา เช่น นิทานชาดก นิทานอีสป

แววมณี ทองจันทร์ (2562, 13) ได้ให้ความหมายของนิทานไว้ว่า นิทาน หมายถึง เรื่องที่เล่ากันมา เช่น นิทานอีสป นิทานชาดก ในทางคติชนวิทยาถือว่า นิทานเป็นเรื่องเล่าสืบสานต่อๆ กันมาถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่งในหลายอย่างของมนุษย์ เป็นสิ่งที่มีความหมาย มีคุณค่า ซึ่งนิทานนั้นจะมีทั้งนิทานเล่าปากเปล่า จดจำกันมาแบบมุขปาฐะ และนิทานที่มีการเขียน การบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

พรจันทร์ จันทวิมล (2529, 17) ได้ให้ความหมายของนิทานไว้ว่า หมายถึง เรื่องเล่าสืบต่อกันมาเป็นวรรณกรรมที่เก่าแก่ที่สุด กล่าวกันว่า นิทานมีกำเนิดพร้อมๆ กับครอบครัวมนุษย์ชาติ มูลเหตุที่มาแต่เริ่มแรกเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริงแล้วเล่าสู่กันฟังมีการเสริมเติมแต่งให้พิสดารมากยิ่งขึ้น จนห่างไกลจากเรื่องจริง

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า นิทาน หมายถึง เรื่องเล่าสืบต่อกันมาปากต่อปาก รุ่นสู่รุ่น หรือจากท้องถิ่นหนึ่งไปสู่อีกท้องถิ่น แต่งเติมเสริมเรื่องราวเพื่อความสนุกสนาน เพลิดเพลินและสอดแทรกคติสอนใจ นิทานจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญทางวัฒนธรรมที่สืบต่อกันมาจากอดีตถึงปัจจุบัน

4.2 ประเภทของนิทาน

การแบ่งประเภทของนิทานสามารถแบ่งได้หลายประเภท เช่น แบ่งตามเขตพื้นที่แบ่งตามยุคสมัย แบ่งตามโครงเรื่อง หรือแบ่งตามชนิดของการเล่านิทาน แต่ที่นิยมกันมากคือ การแบ่งตามรูปแบบของนิทาน การแบ่งประเภทของนิทานตามรูปแบบของนิทาน สามารถจำแนกและแบ่งได้ตามเนื้อหาสาระที่เป็นเรื่องราวของนิทาน ซึ่งนักการศึกษาหลายท่านได้อธิบายถึงวิธีการแบ่งประเภทของนิทานตามรูปแบบนิทานไว้ ดังนี้

เกริก ยूनพันธ์ (อ้างในแววมณี ทองจันทร์, 2562, 17) ได้กล่าวถึง การแบ่งประเภทของนิทานตามรูปแบบของนิทาน โดยได้แบ่งนิทานออกเป็นประเภทต่างๆ ไว้ 8 ประเภท ดังนี้

1. เทพนิทานหรือเทพนิยายหรือเรื่องราวปรัมปราเป็นนิทานหรือนิยายที่เกินเลยความเป็นจริง เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับภินิหารตัวเอกของเรื่องหรือตัวละครเด่น ๆ จะมีภินิหาร หรือเวทมนตร์ ฤทธิ์เดช ฉากหรือสถานที่ในเรื่องมักจะเป็นสถานที่พิเศษหรือสถานที่ที่ถูกกำหนดขึ้นมา

2. นิทานประจำถิ่นหรือนิทานพื้นบ้าน มักจะเป็นนิทานที่ถูกกล่าวขานตกทอดต่อเนื่องกันมาเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับตำนานพื้นบ้าน ประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น ภูเขา ทะเล แม่น้ำ เรื่องราวของโบราณวัตถุที่มีแหล่งที่มาของการสร้าง การเกิด เป็นต้น

3. นิทานคติสอนใจ เป็นนิทานที่เลียบเคียงเชิงเปรียบเทียบกับชีวิต และความเป็นอยู่ร่วมกันในสังคมมนุษย์ บังเกิดผลในการดำรงชีวิต และความเป็นอยู่ให้พิถีพิถัน ละเอียดยรอบคอบ และไม่ประมาท ช่วยเหลือและเมตตาต่อผู้อื่น และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

4. นิทานวีรบุรุษ เป็นนิทานที่มีการกล่าวอ้างถึงบุคคลที่เป็นตัวละครเอกมีความสามารถ อดทนและกล้าหาญ นิทานวีรบุรุษมักเป็นเรื่องราวที่ถ่ายทอดเรื่องจริงของบุคคลที่สำคัญ ๆ ไว้แต่มีฉากฉากหรือสถานการณ์ นำตื่นเต้นหรือเกินความเป็นจริง เพื่อให้เรื่องราวสนุกสนานและทำให้เกิดความรู้สึกคล้อยตามว่าบุคคลผู้ที่เป็นวีรบุรุษนั้นมีความสามารถและน่าสนใจจริงๆ ส่วนมากเป็นวีรบุรุษของชาติที่สร้างบ้านเมือง เช่น เรื่องท้าวแสนปม ไกรทอง พระร่วงวาวจาสีหิรี พระเจ้าสายน้ำผึ้ง

5. นิทานอธิบายเหตุ เป็นนิทานที่เป็นเรื่องราวของเหตุที่มาของสิ่งหนึ่งสิ่งใดและอธิบาย พร้อมตอบคำถามเรื่องราวนั้นๆ ด้วย เช่น เรื่องกระต่ายในดวงจันทร์ เรื่องราวเกี่ยวกับที่มาของฟ้าแลบฟ้าร้อง เป็นสาเหตุมาจากรามสูรขว้างขวานใส่นางเมขลา เหตุใดกาจึงมีขนดำ

6. เทพปกรณัม เป็นนิทานที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ โดยเฉพาะเกี่ยวข้องกับตัวบุคคลที่มีอภินิหารเหนือความเป็นจริงลึกลับ ได้แก่ พระอินทร์ พระพรหม ทศกัณฐ์ เป็นต้น

7. นิทานที่มีสัตว์เป็นตัวเอกและมีการเปรียบเทียบเรื่องราวที่เกี่ยวกับชีวิตมนุษย์ เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมกันในสังคม สอนจริยธรรมแฝงแง่คิด และแนวทางแก้ไขเป็นบางครั้ง หรือบางครั้งสอนแบบทางอ้อม หรือผู้ฟังจะต้องพิจารณาเอง มักเป็นเรื่องราวบันเทิงคดีที่มีความสนุกสนาน

สนาน

8. นิทานตลกขบขัน เป็นนิทานที่มีเรื่องราวเปรียบเทียบชีวิตความเป็นอยู่ แต่มีมุขที่ตลกขบขัน สนุกสนาน ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นสุข เนื้อเรื่องจะเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับไหวพริบ เรื่องราวแปลกๆ เหลือเชื่อเกินจากความเป็นจริง

จากการศึกษาเกณฑ์การเลือกนิทานให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก สรุปได้ว่า ครูสามารถนำนิทานแต่ละประเภทมาใช้ในการเรียนการสอน แต่ควรคำนึงถึงความสนใจของเด็กแต่ละวัย การใช้ภาษาที่เหมาะสม ความยากง่ายของเนื้อเรื่อง จะทำให้นักเรียนกระตือรือร้นในการอ่าน อ่านอย่างไรที่จะให้เด็กสนุกสนานเพลิดเพลิน มีจินตนาการคิดตามเนื้อเรื่องของนิทาน เหตุผลของการ

กระทำของตัวละครนั้นๆ เพื่อให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน และพัฒนาการอ่านเชิงวิเคราะห์ได้

4.3 ความสำคัญและคุณค่าของนิทาน

นิทานนับได้ว่าเป็นสิ่งที่สำคัญและอยู่คู่กับเด็กๆ นอกจากให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแล้วยังเป็นสิ่งที่จะส่งเสริมให้เด็กๆ ได้สร้างจินตนาการของตนเองและยังเป็นเครื่องมือที่จะช่วยพัฒนาและเตรียมความพร้อมขั้นพื้นฐาน ไปสู่พัฒนาการด้านต่างๆ ต่อไปได้ ดังที่นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของนิทาน ดังนี้

ม.ล. จ้อย นันทวิชรินทร์ (อ้างในแววมณี ทองจันทร์, 2562, 21) ได้กล่าวถึงคุณค่าของนิทานว่า การเล่านิทานเป็นการเรียนรู้ประสบการณ์ต่างๆ วิธีหนึ่งที่ไม่มีแบบแผน เป็นการเรียนรู้ที่ได้ผลเร็วกว่าการเรียนรู้ที่มีระบบแบบแผน เด็กจะพอใจที่จะเรียนรู้ประสบการณ์จากนิทานตั้งแต่เมื่ออ่านหนังสือเองได้ จึงแสวงหาประสบการณ์จากการอ่าน และได้เลือกสิ่งที่ต้องการอ่านด้วย

ตนเองซึ่ง จะช่วยส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (อ้างในแววมณี ทองจันทร์, 2562, 22) ได้ให้ความสำคัญของนิทานไว้ว่า นิทานเป็นสิ่งสำคัญต่อชีวิตทั้งเด็กและผู้ใหญ่เพราะนอกจากนิทานจะช่วยให้เด็กๆ มีความสุขสนุกสนานแล้วยังเป็นโลกแห่งจินตนาการที่สมบูรณ์แบบที่คอยช่วยถักทอสายใยความรักความฝันสานสัมพันธ์อันอบอุ่นความละมุนละไมในกลุ่มสมาชิกของครอบครัว อีกทั้งนิทานยังให้แง่คิดคติสอนใจ และปรัชญาชีวิตอันล้ำลึกแก่เด็ก โลกของนิทานมีความสำคัญต่อพัฒนาการเด็ก ดังนี้

1. ช่วยพัฒนาเด็กทางด้านลักษณะชีวิต เด็กได้เรียนรู้ถึงลักษณะชีวิตที่ดีผ่านนิทาน

ที่ปรารถนาให้เด็กมีพฤติกรรมที่ดี เช่น มีคุณธรรมจริยธรรม มีความกล้าหาญ มีความยุติธรรม

2. ช่วยพัฒนาเด็กด้านบุคลิกภาพ บุคลิกภาพเป็นองค์ประกอบที่มีอยู่มากในนิทาน ซึ่งเด็กจะได้รับรู้ถึงบุคลิกภาพที่ดีที่จะช่วยให้อยู่ในสังคมได้อย่างดี เช่น ความเชื่อมั่น การรักชาติตน ความสุภาพอ่อนน้อม ความมีมารยาทที่ดี ความเป็นผู้นำ

3. การพัฒนาเด็กทั้งความรู้และปัญญา

4. การพัฒนาเด็กในด้านทักษะและความสามารถ

5. การพัฒนาเด็กในด้านสุขภาพ นิทานเป็นกระบวนการหนึ่งที่กำหนดบทบาทใน

ด้านสุขภาพให้เกิดแก่เด็ก

จากความสำคัญและคุณค่าของนิทาน สามารถสรุปได้ว่า นิทานช่วยให้เด็กได้รับความเพลิดเพลินเสริมสร้างจินตนาการ เสริมบุคลิกภาพ จากการเอาแบบอย่างที่ดีของตัวละครในนิทาน อีกทั้งยังเสริมสร้าง

สติปัญญา อารมณ์สังคม สุขภาพจิตที่ดี และยังปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นกับตัวเด็ก จากการที่ได้รับความอบอุ่น ใกล้ชิดกับครอบครัว ครู คนในสังคมและบุคคลรอบข้าง

4.4 ลักษณะของนิทานที่ดีที่ใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอน

นิทานสามารถนำมาใช้ในการสอนความรู้ต่าง ๆ ให้แก่นักเรียนได้เป็นอย่างดีและยังเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีช่วยสร้างความเข้าใจก่อให้เกิดคุณธรรมในจิตสำนึก และส่งเสริมจินตนาการให้แก่นักเรียน โดยการเล่านิทานให้ฟังหรือการให้เด็กเป็นผู้อ่านเอง ทำความเข้าใจโดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะเพื่อให้เกิดแรงจูงใจใคร่เรียน ตามที่นักการศึกษา ได้กล่าวถึง ดังนี้

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2545, 6) ได้กล่าวถึงการสอนโดยใช้นิทานว่า นิทานมีความเหมาะสมที่จะนำมาประยุกต์ใช้ เพื่อเสริมกิจกรรมการอ่าน เนื่องจากนิทานมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของผู้เรียน อันจะเป็นแรงจูงใจให้เกิดความอยากรู้อยากเรียน

ศจี แถวถิ่นทอง (2539, น.663-715) ได้กล่าวถึง หลักเกณฑ์ในการอ่านนิทานและการเล่านิทาน ว่า มีหลักการปฏิบัติโดยทั่วไปคล้ายคลึงกัน ควรเลือกนิทานที่มีเนื้อหาและภาษายากง่ายให้เหมาะสมกับวัย เพศ และรสนิยมทั่วไปการอ่านนิทานโดยทั่วไปผู้อ่านต้องรู้จักอ่านคำสำคัญหรือความสำคัญให้เข้าใจความหมาย เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่าน

จากที่นักการศึกษา ได้กล่าวถึงลักษณะของนิทานที่ดีที่ใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอน สามารถสรุปได้ว่า ควรเป็นนิทานที่มีตัวละครน้อย เรื่องราวไม่สลับซับซ้อน การดำเนินเรื่องกระตุ้นความสนใจ ง่ายใจ มีความเคลื่อนไหว ในเรื่องมีข้อความที่คล้องจองให้เด็กติดใจจดจำได้ง่าย และเป็นเรื่องที่มีแนวคิดคติสอนใจให้นำไปประพฤติปฏิบัติไปในทางที่ดี ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่ดี เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตในอนาคต และที่สำคัญนำมาใช้เพื่อเป็นสื่อในการเสริมสร้างทักษะต่างๆ ทางภาษาไทยได้เหมาะสมกับวัย

5. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเทคนิค 5W1H

5.1 ความหมายของเทคนิค 5W1H

นักการศึกษาหลายท่าน ได้กล่าวถึง ความหมายของเทคนิค 5W1H ไว้ดังนี้

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546, 95-47) อธิบายว่า การคิดเชิงวิเคราะห์ แท้จริงคือ การตอบคำถามที่เกี่ยวข้องกับ “ความสงสัยใคร่รู้” ของผู้ถาม เมื่อเห็นสิ่งหนึ่งสิ่งใด แล้วอยากรู้ เกี่ยวกับสิ่งนั้นมากขึ้นในแง่มุมต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงใหม่ ๆ ความเข้าใจใหม่ ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการอธิบาย การประเมิน การแก้ปัญหาและการตัดสินใจที่รอบคอบมากขึ้น ขอบเขตของคำถามที่เกี่ยวข้องกับการคิดเชิงวิเคราะห์จึงเกี่ยวข้องกับการจำแนกแ่งองค์ประกอบและการหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างเรื่องที่วิเคราะห์กับเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยแนวคำถามจะอยู่ในขอบข่าย 5W1H เพื่อนำไปสู่การค้นหาคำความจริงเกี่ยวกับ เรื่องนั้น ๆ ในแง่มุมต่าง ๆ นอกเหนือจากสิ่งที่ปรากฏ

คำถามเหล่านี้อาจไม่จำเป็นต้องใช้ทุกข้อ เพราะการตั้งคำถามมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้เกิดความชัดเจน ครอบคลุม และตรงประเด็นที่เราต้องการสืบค้นการตั้งคำถาม จึงแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์ ขอบเขตของการตั้งคำถาม เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ จะต้องตั้งให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ ที่เราต้องการทราบ ข้อเท็จจริง โดยเราสามารถตั้งคำถาม ครอบคลุมหลัก 5W1H ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร เพราะเหตุใดใน ประเด็นต่าง ๆ เช่น

1. ใคร (Who)

1.1 ใครอยู่ในเหตุการณ์บ้าง

1.2 ใครน่าจะเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นี้บ้าง

1.3 ใครน่าจะเป็นคนทำให้สถานการณ์นี้เกิดขึ้นมากที่สุดเพราะเหตุใด

1.4 เหตุการณ์นี้เกิดขึ้น ใครได้ประโยชน์ ใครเสียประโยชน์

2. อะไร (What)

2.1 มีอะไรเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นี้บ้าง เกี่ยวข้องกันอย่างไร

2.2 อะไรน่าจะเป็นหลักฐานที่สำคัญที่สุดเพราะเหตุใด

3. ที่ไหน (Where)

3.1 เหตุการณ์นี้น่าจะเกิดที่ใดมากที่สุด เพราะเหตุใด เมื่อไหร่ (When)

3.2 เหตุการณ์นี้น่าจะเกิดขึ้นเมื่อไร เพราะเหตุใด เวลาใดบ้างที่สถานการณ์เช่นนี้จะ เกิดขึ้นได้

4. เพราะเหตุใด (Why)

4.1 เหตุใดต้องเป็นคนนี้

4.2 เพราะเหตุใดจึงเกิดขึ้น

5. อย่างไร (How)

5.1 เขาทำสิ่งนี้ได้อย่างไร

5.2 สิ่งนี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เกิดขึ้นอย่างไร

ชาญชัย ยมดิษฐ์ (2548, 161) กล่าวว่า การสอนคิดให้ลึกเชิงวิเคราะห์ การคิดแบบนี้มีวิธีคือ ให้อำนาจของสูตร 5W1H คือ อะไร (What) มีอะไรเกิดขึ้นบ้าง มีรายละเอียดเป็นอย่างไร ใคร (Who) ใครกันที่เป็นต้นเรื่องเจ้าของเรื่อง บุคคลสำคัญของเรื่อง ผู้ใดได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบ ที่ไหน (Where) สถานที่

หรือตำแหน่งที่ชัดเจน เมื่อใด (When) ที่เหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นหรือจะเกิด ทำไม (Why) ทำไม หรือเพราะเหตุใด เรื่องนั้นจึงเกิด อย่างไร (How) รายละเอียดที่เกิดขึ้นหรือกำลังจะเกิดมีความเป็นไปได้ในลักษณะใด

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า เทคนิค 5W1H หมายถึง เทคนิคการตั้งคำถามที่มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนและครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์ ประกอบด้วยคำว่า ใคร (Who) อะไร (What) ที่ไหน (Where) เมื่อไหร่ (When) เพราะเหตุใด (Why) และ อย่างไร (How) ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนสามารถแยกแยะเนื้อหาออกมาให้เข้าใจง่ายแล้ว ผู้เรียนจะสามารถค้นหารายละเอียดจากสิ่งที่เรียนรู้แล้ว เชื่อมโยงนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น

5.2 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H

นักการศึกษาหลายท่าน ได้เสนอขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H ไว้ดังนี้

ภพ เลหาไพบูลย์ (2542, 207-208) กล่าวถึงเทคนิคการใช้คำถามดังนี้

1. เตรียมคำถามไว้ล่วงหน้า เพื่อใช้ไปสู่ประเด็นที่ต้องการ
2. คำนึงถึงลักษณะของคำถามที่ดี และถามให้เป็นภาษาพูดง่าย ๆ
3. ใช้คำถามหลายประเภททั้งคำถามแบบแคบ และวงกว้าง
4. ถามผู้เรียนให้ทั่วถึงทั้งชั้น เพื่อให้ทุกคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น และตอบคำถาม
5. ไม่ควรให้ผู้เรียนตอบพร้อมกันทั้งชั้น เพราะจะทำให้ผู้เรียนบางคนไม่สนใจคำถาม และครูประเมินไม่ได้ ว่าใครเกิดการเรียนรู้แล้วหรือไม่
6. ให้ผู้เรียนตอบคำถามด้วยความสมัครใจ การเรียกให้ผู้เรียนตอบคำถาม โดยที่ยังไม่พร้อม จะทำให้ขาดความมั่นใจในการตอบ
7. ไม่เรียกชื่อผู้เรียนก่อนถาม เพราะคนอื่นจะไม่สนใจคำถาม และไม่สนใจคิดหาคำตอบ
8. เมื่อถามคำถามแล้ว ครูควรเว้นระยะเวลา เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิด
9. ไม่ควรทวนคำถามหรือตอบคำถาม เพราะจะทำให้ผู้เรียนไม่สนใจฟัง
10. ถามคำถามจากง่ายไปหายาก ซึ่งจะเป็นสิ่งเร้าให้ผู้เรียนอยากตอบ
11. เมื่อได้คำตอบที่ยังไม่ชัดเจนหรือไม่สมบูรณ์ ครูควรถามให้ผู้เรียนขยายคำตอบให้ ชัดเจนลึกซึ้งขึ้น
12. ควรใช้กิริยาท่าทาง และน้ำเสียงเป็นส่วนประกอบในการถาม ซึ่งจะช่วยให้บรรยากาศของการใช้คำถามดียิ่งขึ้น

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546, 97-98) กล่าวโดยสรุปว่า เทคนิคการตั้งคำถามอยู่ในขอบข่าย “5W1H” การคิดเชิงวิเคราะห์แท้จริง คือการตอบคำถามที่เกี่ยวข้องกับความสงสัยใคร่รู้ของผู้ถาม เมื่อเห็นสิ่งหนึ่งใดแล้วอยากรู้เกี่ยวกับสิ่งนั้นมากขึ้นในแง่มุมต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงใหม่ ๆ ความเข้าใจใหม่ ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการอธิบาย การประเมินการแก้ปัญหา ขอบเขตของคำถามเชิงวิเคราะห์และการตัดสินใจที่รอบคอบมากขึ้น ขอบเขตของคำถามเชิงวิเคราะห์ เกี่ยวกับการจำแนกองค์ประกอบ การหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล ระหว่าง เรื่องที่วิเคราะห์โดยใช้ขอบข่าย “5W1H” เพื่อนำไปสู่การค้นหาคำความจริงในเรื่องนั้น ๆ ทุกแง่ทุกมุมโดยตั้งคำถาม 1) ใคร Who 2) ทำอะไร What 3) ที่ไหน Where 4) เมื่อไหร่ When 5) How อย่างไร และ 6) ทำไม Why

ที่กล่าวมาทั้งหมด สรุปได้ว่า การใช้คำถามในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีทักษะในการถามคำถามตามกระบวนการอย่างมีขั้นตอน และมีกลวิธีในการจัดการเรียนรู้ ยกตัวอย่างในการใช้เทคนิค 5W1H ซึ่งประกอบด้วยคำถาม 6 คำถาม นอกจากนี้การจัด กิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้เทคนิคคำถามที่จะให้บรรลุตามจุดประสงค์นั้น จะต้องมีขั้นตอนที่สำคัญ ได้แก่ 1) ขั้นตอนแผนการใช้คำถาม 2) ขั้นตอนเตรียมคำถาม 3) ขั้นตอนการใช้คำถาม 4) ขั้นตอนสรุป และประมวลผล เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

5.3 ประโยชน์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H

นักการศึกษาหลายท่าน ได้กล่าวถึง ประโยชน์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ เทคนิค 5W1H ไว้ดังนี้

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2551, 39) กล่าวว่า ประโยชน์ของการคิดวิเคราะห์ 5W1H มีดังนี้

1. ช่วยให้รู้ข้อเท็จจริง ข้อเท็จจริงเป็นพื้นฐานความรู้ในการนำไปใช้ เพื่อการตัดสินใจ แก้ปัญหา การประเมินและการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง
2. ช่วยในการสำรวจความสมเหตุสมผลของข้อมูลที่ปรากฏ และไม่ด่วนสรุปตาม อารมณ์ ความรู้สึก หรืออคติ แต่สืบค้นตามหลักเหตุผลและข้อมูลที่เป็นจริง
3. ช่วยให้ไม่ด่วนสรุปสิ่งใดง่าย ๆ สื่อสารตามความเป็นจริง และจะช่วยให้เราไม่หลงเชื่อข้ออ้างที่เกิดจากตัวอย่างเพียงอย่างเดียว แต่พิจารณาเหตุผลและปัจจัยเฉพาะในแต่ละกรณีได้
4. ช่วยในการพิจารณาสาระสำคัญต่าง ๆ ที่ถูกบิดเบือนไปจากความประทับใจครั้งแรก ทำให้เรามองแง่มุมอื่น ๆ อย่างครบถ้วน
5. ช่วยพัฒนาความเป็นคนช่างสังเกต การหาความแตกต่างของสิ่งที่ปรากฏ พิจารณาตามความสมเหตุสมผลของสิ่งที่เกิดขึ้นก่อนที่จะตัดสินสรุปสิ่งใดลงไป
6. ช่วยให้หาเหตุผลที่สมเหตุสมผลให้กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ณ เวลานั้นโดยไม่มีอคติ

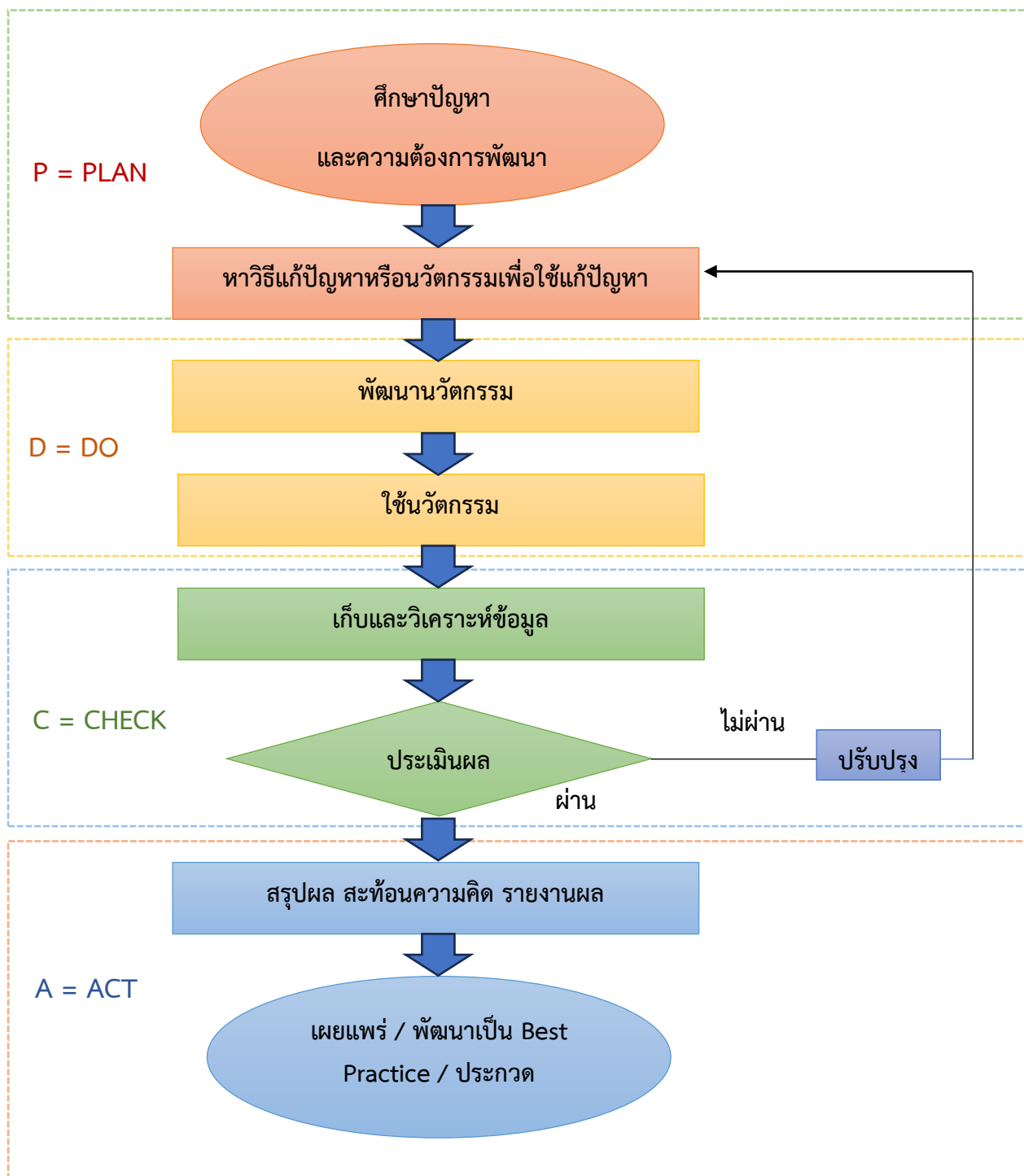
7. ช่วยประมาณการความน่าจะเป็น โดยสามารถใช้ข้อมูลเบื้องต้นมาวิเคราะห์ ร่วมกับปัจจัยอื่น ๆ ของสถานการณ์

จุฑามาศ เจริญธรรม (2549, 35) กล่าวถึง ประโยชน์ของทักษะการคิดวิเคราะห์ ไว้ว่าช่วยให้รู้ข้อเท็จจริง ช่วยให้ไม่ด่วนสรุปสิ่งใดง่าย ๆ ช่วยในการพิจารณาสาระสำคัญอื่น ๆ ช่วยพัฒนาความเป็นคนช่างสังเกต ช่วยหาเหตุผลที่สมเหตุสมผล และช่วยประมาณการความน่าจะเป็น

จากการสังเคราะห์ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H สามารถสรุปได้ว่าเทคนิค 5W1H เป็นการคิดวิเคราะห์ (Analysis Thinking) ที่ช่วยให้เราเป็นคนช่างสังเกต สามารถแยกแยะข้อเท็จจริง เป็นคนมีเหตุผล เป็นผู้ที่มีความน่าเชื่อถือ สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล และยังเป็น การปูพื้นฐานในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ การแสวงหาความรู้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกันอย่างมีระบบ เพื่อการแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7. ขั้นตอนการออกแบบนวัตกรรม

ข้าพเจ้าได้ดำเนินการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาไทย “แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ จากนิทานอีสป ด้วยเทคนิคคำถาม 5W1H” เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วงจรการควบคุมคุณภาพ PDCA ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวางแผน Plan (P) เป็นขั้นตอนในการวางแผนพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์สภาพปัญหาจากการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาไทย
2. นำสภาพปัญหาที่พบจากการจัดการเรียนรู้ เข้าสู่กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ(PLC) ระดับชั้นประถมศึกษา
3. หาวิธีแก้ปัญหาหรือนวัตกรรมเพื่อใช้แก้ปัญหา

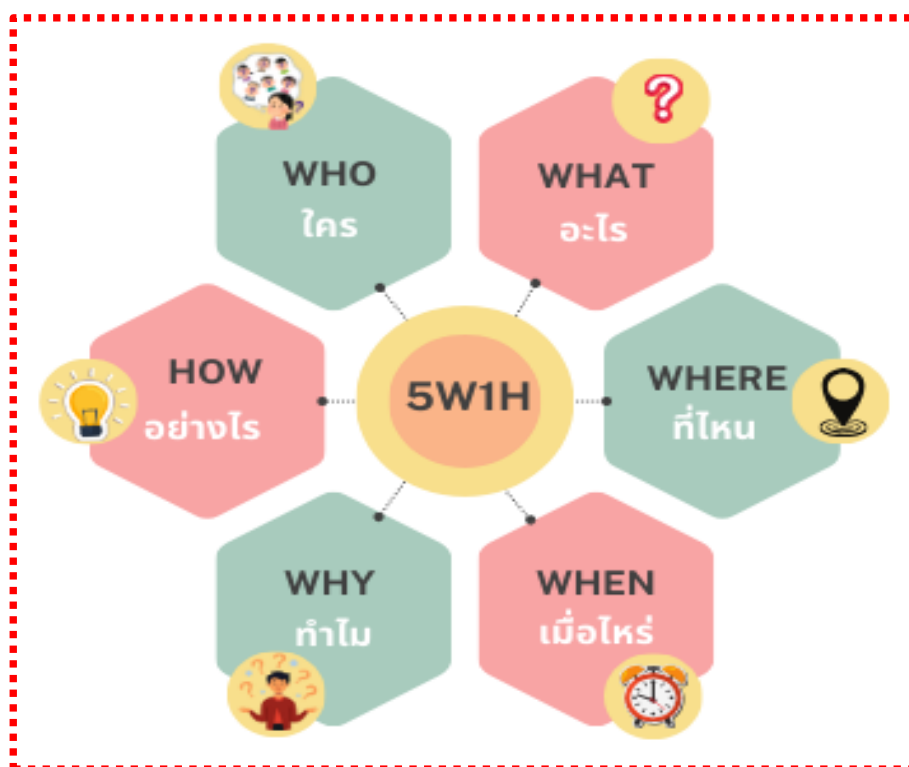
ขั้นที่ 2 การปฏิบัติตามแผน DO (D) เป็นขั้นตอนในการพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย “แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ จากนิทานอีสป ด้วยเทคนิคคำถาม 5W1H” และนำนวัตกรรมไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีขั้นตอน ดังนี้

1. สร้างแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ จากนิทานอีสป ด้วยเทคนิคคำถาม 5W1H มีลำดับขั้นในการสร้าง ดังนี้

1.1 วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดชั้นปี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และสาระการเรียนรู้เกี่ยวกับการอ่าน จากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อกำหนดขอบเขตของเนื้อหา และจุดประสงค์

1.2 ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

- 1.3 เลือกใช้เทคนิคคำถาม 5W1H เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ

1.4 เลือกนิทานที่เหมาะสมกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ จากนิทานอีสป ด้วยเทคนิคคำถาม 5W1H จำนวน 7 เรื่อง ดังนี้

1. นิทานอีสป เรื่อง เกาฮุ่นกับแพะ
2. นิทานอีสป เรื่อง สุนัขจิ้งจอกกับพวงองุ่น
3. นิทานอีสป เรื่อง ต้นถั่วกับผู้คน
4. นิทานอีสป เรื่อง ต้นสนกับพวงหนาม
5. นิทานอีสป เรื่อง นกยูงกับนกกระเรียน
6. นิทานอีสป เรื่อง เสือกับจระเข้
7. นิทานอีสป เรื่อง กบกับสิงโต

1.5 สร้างแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ จากนิทานอีสป ด้วยเทคนิคคำถาม 5W1H

2. เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Active Learning) จำนวน 11 ชั่วโมง โดยจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ รูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย

1. มาตรฐานการเรียนรู้ / สาระ / มาตรฐาน / ตัวชี้วัดปลายทาง
2. จุดประสงค์การเรียนรู้
3. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด
4. สาระการเรียนรู้
5. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน
6. คุณลักษณะอันพึงประสงค์
7. ชิ้นงานหรือภาระงาน
8. กิจกรรมการเรียนรู้
9. สื่อการเรียนรู้
10. แหล่งเรียนรู้
11. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

3. สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ มีลำดับขั้นในการสร้าง ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับประถมศึกษา และการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ

3.2 วิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตร พุทธศักราช 2551 และ หนังสือแบบเรียนภาษาไทย คู่มือครูภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

3.3 สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ เป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ

4. นำแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ จากนิทานอีสป ด้วยเทคนิคคำถาม 5W1H แผนการจัดการเรียนรู้ และแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ ที่สร้างขึ้นมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เข้าสู่กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ (PLC) ระดับชั้นประถมศึกษา เพื่อพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน

5. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญจากนิทานอีสป ด้วยเทคนิคคำถาม 5W1H ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โดยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

5.1 ชี้แจงข้อตกลง ทำความเข้าใจกับนักเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ บทบาทของผู้เรียน เป้าหมายของการเรียน จุดประสงค์ของการเรียนและวิธีประเมินผลการเรียนรู้

5.2 ทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ ก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (Pretest) โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ ซึ่งเป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ จำนวน 10 ข้อ

5.3 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ จากนิทานอีสป ด้วยเทคนิคคำถาม 5W1H ใช้เวลาในการจัดกิจกรรม จำนวน 11 ชั่วโมง

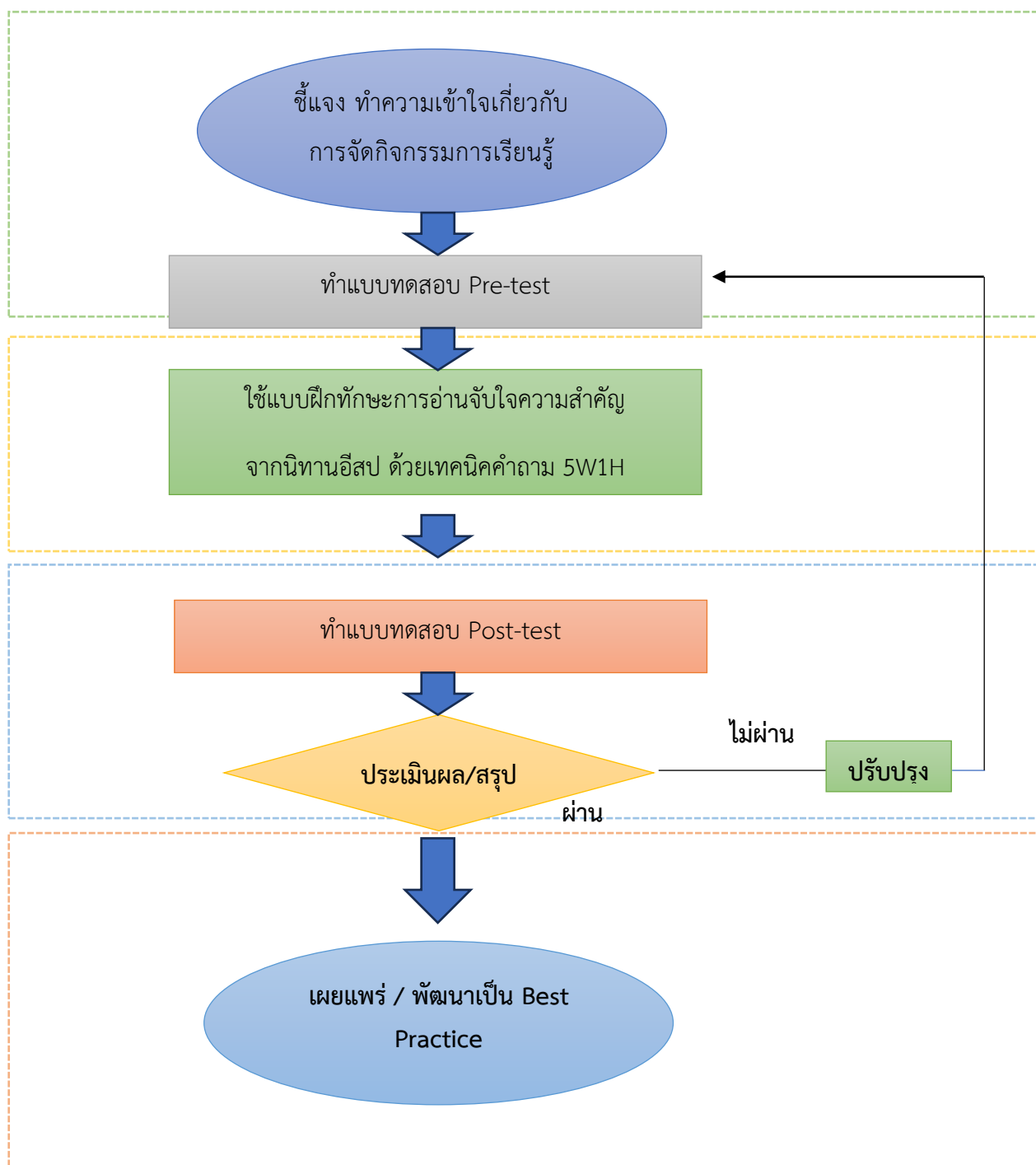
5.4 ทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ หลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสร็จ (Posttest) โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ ซึ่งเป็นแบบทดสอบฉบับเดียวกันกับแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ ก่อนเรียน

ขั้นที่ 3 การตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน Check (C) เป็นขั้นตอนในการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล ประเมินผลการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะผู้เรียน ผลปรากฏว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 15 คน ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกคน

ขั้นที่ 4 ปรับปรุงแก้ไข Act (A) เป็นขั้นตอนในการสรุปผล สะท้อนความคิด ดังนี้ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้พัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ จากนิทานอีสป ด้วยเทคนิคคำถาม 5W1H นี้ มีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ ส่งผลให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีในการอ่านเรื่องที่มีความยาว และสามารถจับใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่านได้ มีความกระตือรือร้นในการอ่าน การตอบคำถามจากเรื่องที่อ่าน และสามารถเล่าเรื่องที่ได้อ่านได้ อีกทั้งมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน รวมไปถึงฝึกความกล้าแสดงออก เช่น การนำเสนอหน้าชั้นเรียน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งข้าพเจ้าได้นำผลการประเมินมาวิเคราะห์ว่ามีขั้นตอนใดที่ควรปรับปรุง หรือพัฒนาในขั้นตอนที่ติดอยู่ แล้วให้ดียิ่งขึ้น จัดทำรายงานผล และเผยแพร่ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อไป

8. ขั้นตอนการใช้นวัตกรรม

ข้าพเจ้าได้ดำเนินการใช้นวัตกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาไทย “แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ จากนิทานอีสป ด้วยเทคนิคคำถาม 5W1H” เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สรุปเป็น Flow Chart ดังนี้

1. ชี้แจง ทำความเข้าใจกับนักเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ บทบาทของผู้เรียน เป้าหมายของการเรียน จุดประสงค์ของการเรียนและวิธีประเมินผลการเรียนรู้

2. ทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ ก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (Pretest) โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ ซึ่งเป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ จำนวน 10 ข้อ

3. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ จากนิทานอีสป ด้วยเทคนิคคำถาม 5W1H ใช้เวลาในการจัดกิจกรรม จำนวน 11 ชั่วโมง

นิทานอีสป ด้วยเทคนิคคำถาม 5W1H จำนวน 7 เรื่อง ดังนี้

1. นิทานอีสป เรื่อง เกาฮุ่นกับแพะ
2. นิทานอีสป เรื่อง สุนัขจิ้งจอกกับพวงองุ่น
3. นิทานอีสป เรื่อง ต้นถั่วกับผู้คน
4. นิทานอีสป เรื่อง ต้นสนกับพวงหนาม
5. นิทานอีสป เรื่อง นกยูงกับนกกระเรียน
6. นิทานอีสป เรื่อง เสือกับจระเข้
7. นิทานอีสป เรื่อง กบกับสิงโต

4. ทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ หลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสร็จ (Posttest) โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ ซึ่งเป็นแบบทดสอบฉบับเดียวกันกับแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ ก่อนเรียน

5. นำผลการประเมินของผู้เรียนมาวิเคราะห์ และสรุปผล

6. จัดทำรายงานผล และเผยแพร่ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อไป

9.ผลสำเร็จที่เกิดจากการใช้นวัตกรรม

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทุกคน ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ จากนิทานอีสป ด้วยเทคนิคคำถาม 5W1H

2. ความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ จากนิทานอีสป ด้วยเทคนิคคำถาม 5W1H สูงขึ้น ทุกคน

10.แนวทางในการพัฒนานวัตกรรมต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความคงทนในการเรียนรู้ ด้านการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากการใช้แบบฝึกทักษะ
2. ควรมีการพัฒนาแบบฝึกทักษะทางภาษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในสาระอื่น โดยเฉพาะเรื่องที่เป็นปัญหาสำหรับนักเรียน เช่น การอ่าน การเขียน เป็นต้น
3. ควรมีการสร้างหรือพัฒนาเนื้อหาอื่นๆ และระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพและประสิทธิผล
4. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างการสอนด้วยวิธีต่าง ๆ โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบกับการสอนแบบอื่นๆ เช่น บทเรียนสำเร็จรูป บทเรียนโปรแกรม คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ฯลฯ

บรรณานุกรม

- กอบกาญจน์ วงศ์วิสิทธิ์. (2551). **ทักษะภาษาเพื่อการสื่อสาร**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). การคิดเชิงวิเคราะห์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ชัคเซสมิเดีย.
- จุฑามาศ เจริญธรรม. (2549). การจัดการเรียนรู้กระบวนการคิด. นนทบุรี: สุรัตน์การพิมพ์.
- จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ และบาหยัน อิมสำราญ. (2547). **การใช้ภาษาไทย**. กรุงเทพมหานคร :
โครงการตำราและหนังสือคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชาญชัย ยมดิษฐ์. (2548). **เทคนิคและวิธีการสอนร่วมสมัย**. กรุงเทพฯ : หลักพิมพ์.
- ชรัณยภัทร์ ยอดระบำ. (2566) **แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ จากนิทานอีสป ด้วยเทคนิคคำถาม 5W1H**. เจ้าของผลงาน
- ดวงใจ ไทยอุบุญ. (2550). **ทักษะการเขียนภาษาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นพดล จันทร์เพ็ญ. (2553). **หลักการใช้ภาษาไทย**. กรุงเทพมหานคร : เจเนชีว มีเดียคอม.
- นลินี บำเรอราช. (2545). **การสอนอ่าน**. ชลบุรี: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บันลือ พฤกษ์วัน. (2545). **แนวพัฒนาการอ่านเร็ว คิดเป็น**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- พรจันทร์ จันทร์วิมล. (2529). **การเล่านิทานสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน**. วารสารลูกรัก. เล่ม 4,
น.29-30.
- ภพ เลหาไพบูลย์. (2542). **แนวการสอนวิทยาศาสตร์**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- แววมณี ทองจันทร์. (2562). **ผลการใช้นิทานอีสปที่มีต่อความสามารถในการอ่านสะกดคำ ของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร.มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.**
- วิชาการ,กรม. (2545ก). **คู่มือพัฒนาสื่อการเรียนรู้**. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____ . (2546). **การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย**. กรุงเทพมหานคร :
กระทรวงศึกษาธิการ.

ศจี แถวถิ่นทอง. (2539). ศิลปะการอ่านในภาษาไทย 5. พิมพ์ครั้งที่ 2. หน่วยที่ 2, น.56-128

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ศึกษาธิการ,กระทรวง. (2553). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.

พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2545). หลักและวิธีสอนอ่านภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร:

ไทยวัฒนาพานิช.

สุวิทย์ มูลคำ และสุนันทา สุนทรประเสริฐ. (2550). การพัฒนาผลงานทางวิชาการสู่การเลื่อน

วิทยฐานะ. กรุงเทพมหานคร : อี เค บุคส์.

ภาคผนวก

- ภาคผนวก ก แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ จากนิทานอีสป ด้วยเทคนิคคำถาม 5W1H ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
- ภาคผนวก ข แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความสำคัญ
- ภาคผนวก ค ภาพกิจกรรม

ภาคผนวก ก
นวัตกรรม/แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ
จากนิทานอีสป ด้วยเทคนิคคำถาม 5W1H ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ จากนิทานอีสป ด้วยเทคนิคคำถาม 5W1H
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

WHEN WHAT WHERE
 WHO HOW WHY

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ จากนิทานอีสป ด้วยเทคนิคคำถาม 5W1H
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

การอ่านจับใจความ ด้วยเทคนิคคำถาม 5W1H

การอ่านจับใจความให้บรรลุจุดประสงค์ ผู้อ่านควรตั้งใจ มุ่งหมายในการอ่านเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดวิธีอ่าน และจับใจความ หรือหาคำตอบได้รวดเร็วขึ้น โดยจับใจความให้ได้ว่า ใคร อะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำอย่างไร แล้วนำมาสรุปเป็นใจความสำคัญ

การอ่านจับใจความ ด้วยเทคนิค 5W1H มีส่วนประกอบ ดังนี้

- ๑. Who (ใคร)** คือ บุคคลสำคัญเป็นตัวประกอบ หรือเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องที่จะได้รับผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบ
 - ใครอยู่ในเหตุการณ์บ้าง
 - ใครน่าจะเป็นคนที่ทำให้สถานการณ์นี้เกิดมากที่สุด
- ๒. What (อะไร)** คือ ปัญหาสาเหตุที่เกิดขึ้น
 - เกิดอะไรขึ้นบ้าง
 - มีอะไรเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นี้
- ๓. Where (ที่ไหน)** คือ สถานที่หรือตำแหน่งที่เกิดเหตุ
 - เรื่องนี้เกิดที่ไหน
 - เหตุการณ์นี้น่าจะเกิดขึ้นที่ใดมากที่สุด

แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ จากนิทานอีสป ด้วยเทคนิคคำถาม 5W1H
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

คำชี้แจง อ่านนิทานอีสปต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามจากนิทาน ด้วยเทคนิคคำถาม 5W1H

นิทานอีสป เรื่อง เกาเอนกับแพะ

ณ ป่าแห่งหนึ่ง เกาเอนเฒ่าหนึ่งมีผลสุกห้อยอยู่หลายพวง และมีใบหนาแน่นมาก แพะตัวหนึ่งเดินมาเห็น ก็นึกอยากกิน จึงแกะเล็มกิ่งก้านและใบของเกาเอนอย่างเอร็ดอร่อย เกาเอนจึงพูดกับมันว่า "ทำไมเจ้ามากินใบของข้าจนแทบไม่เหลือเช่นนี้ แต่เอาแกะ ถ้าวินไต่ที่ต้นของข้าไต่ลงกับพื้น ลูก ๆ ของข้าก็จะถูกไปทำเป็นไวน์ เพื่อราดศพของเจ้าในเทศกาลบูชาฮัลโลวีนวันข้างหน้า เจ้าแพะเฒ่า"

:: นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า ::
 หากเราทำร้ายผู้อื่นในวันนี้ วันข้างหน้าเขาอาจจะกลับมาทำร้ายเราบ้าง

:: แหล่งที่มา : นิทานอีสป ::
https://www.kalyanamitra.org/th/Aesop_detail.php?page=4102

แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ จากนิทานอีสป ด้วยเทคนิคคำถาม 5W1H
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

มาตอบคำถามจากนิทาน ด้วยเทคนิคคำถาม 5W1H

ใคร (Who).....

ทำอะไร (What).....

ที่ไหน (Where).....

เมื่อไร (When).....

ทำไม (Why).....

ผลเป็นอย่างไร (How).....

รูปเล่มฉบับเต็มรูปแบบ

ภาคผนวก ข

แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความสำคัญ

-ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้-

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การอ่านจับใจความ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ นิทานแสนสนุก

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

รหัส ท๑๓๑๐๑ รายวิชา ภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๖

เวลา ๓ ชั่วโมง

๑. มาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ ๑ การอ่าน

มาตรฐาน ท ๑.๑ ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้ และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

ตัวชี้วัดปลายทาง

ท ๑.๑ ป.๓/๕ สรุปความรู้และข้อคิดจากเรื่องที่อ่าน เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

๒. จุดประสงค์การเรียนรู้

๒.๑ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจวิธีการอ่านจับใจความสำคัญ ด้วยเทคนิคคำถาม ๕W๑H (K)

๒.๒ นักเรียนสามารถระบุใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่าน ด้วยเทคนิคคำถาม ๕W๑H (P)

๒.๓ นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการอ่าน (A)

๓. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

การอ่านจับใจความสำคัญเป็นทักษะพื้นฐานที่ทุกคนจำเป็นต้องมี เพื่อใช้สำหรับรับสารผ่านการอ่านได้อย่างรวดเร็วและถูกต้องตรงประเด็น การจับใจความสำคัญได้อย่างแม่นยำจะช่วยให้ผู้รับสารสามารถใช้ทักษะทางภาษาขั้นสูงยิ่งขึ้น สามารถนำใจความสำคัญจากสิ่งที่ได้อ่านมา นำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ ได้ ดังนั้นทุกคนควรศึกษาและหมั่นฝึกฝนทักษะการอ่านจับใจความสำคัญให้เกิดความชำนาญ เพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาและการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันต่อไป

๔. สาระการเรียนรู้

การอ่านจับใจความสำคัญจากนิทานอีสป ด้วยเทคนิคคำถาม ๕W๑H

๕. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการสื่อสาร

ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

๖. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

ใฝ่เรียนรู้ (Avidity for learning)

มุ่งมั่นในการทำงาน (Dedication and commitment to work)

๗. ชิ้นงานหรือภาระงาน

๑. ใบงานนิทานปริศนา

๘. กิจกรรมการเรียนรู้**ขั้นนำ**

๑. นักเรียนดูนิทานเรื่อง “กระต่ายกับเต่า” จาก Youtube แล้วตอบคำถามพัฒนาการคิดต่อไปนี้

๑.๑ เรื่องนี้มีใครบ้าง (Who)

(แนวคำตอบ : เต่า กระต่าย)

๑.๒ ตัวละครในเรื่องทำอะไร (What)

(แนวคำตอบ : กระต่ายทำเต่าวิ่งแข่ง)

๑.๓ เหตุการณ์ในเรื่องเกิดขึ้นที่ไหน (Where)

(แนวคำตอบ : ป่า/ชายป่าแห่งหนึ่ง)

๑.๔ เหตุการณ์ในเรื่องเกิดขึ้นเมื่อไร (When)

(แนวคำตอบ : เวลาเย็น)

๑.๕ ทำไมจึงเกิดเหตุการณ์นี้ (Why)

(แนวคำตอบ : เพราะกระต่ายคิดว่าตนวิ่งเร็วกว่า)

๑.๖ ผลเป็นอย่างไร (How)

(แนวคำตอบ : เต่าชนะกระต่าย เพราะกระต่ายประมาท)

๒. นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายสรุปคำตอบจากคำถามพัฒนาการคิด แล้วครูกล่าวเชื่อมโยงเข้าสู่บทเรียนเรื่องการอ่านจับใจความสำคัญ

ใจความสำคัญ : ณ ชายป่าแห่งหนึ่ง เวลาเย็น กระต่ายทำเต่าวิ่งแข่ง เพราะคิดว่าตนวิ่งเร็วกว่า แต่เต่าชนะกระต่าย เพราะกระต่ายประมาท

ขั้นสอน

๓. นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ ๔ คน ศึกษาใบความรู้เรื่อง “การอ่านจับใจความสำคัญ ๕W๑H” พร้อมทั้งร่วมสรุปข้อค้นพบตามประเด็น ดังนี้

๓.๑ การอ่านจับใจความสำคัญ

๓.๒ การอ่านจับใจความสำคัญ ๕W๑H

๔. นักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุปคำตอบหรือข้อค้นพบ การอ่านจับใจความสำคัญ ๕W๑H แล้วครูอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการอ่านจับใจความสำคัญ ๕W๑H โดยใช้ Power Point นำเสนอ

๕. นักเรียนแบ่งกลุ่ม ๓-๔ คน ทำใบงาน “นิทานปริศนา” ดังนี้

๕.๑ นักเรียนกำหนดบทบาทของสมาชิก โดยให้สมาชิก ๑ คน มีบทบาทเป็น “นักสืบ” และสมาชิกคนอื่นๆ ในกลุ่มมีบทบาทเป็น “ผู้ให้ข้อมูล”

๕.๒ นักเรียนที่มีบทบาทเป็น “นักสืบ” แจกนิทานสำหรับไขปริศนา ให้นักเรียนที่มีบทบาทเป็น “ผู้ให้ข้อมูล” อ่านคนละ ๑ เรื่อง

๕.๓ นักเรียนที่มีบทบาทเป็น “นักสืบ” สอบสวน นักเรียนที่มีบทบาทเป็น “ผู้ให้ข้อมูล” ทุกคนในกลุ่ม โดยใช้คำถามพัฒนาความคิด ส่วนนักเรียนที่มีบทบาทเป็น “ผู้ให้ข้อมูล” หากคำตอบจากนิทานที่ได้รับ แล้วตอบคำถามพัฒนาการคิด ดังนี้

- ๑) เรื่องนี้มีใครบ้าง (Who)
- ๒) ตัวละครในเรื่องทำอะไร (What)
- ๓) เหตุการณ์ในเรื่องเกิดขึ้นที่ไหน (Where)
- ๔) เหตุการณ์ในเรื่องเกิดขึ้นเมื่อไร (When)
- ๕) ทำไมจึงเกิดเหตุการณ์นี้ (Why)
- ๖) ผลเป็นอย่างไร (How)

๕.๔ นักเรียนที่มีบทบาทเป็น “นักสืบ” สรุปคำตอบจากคำถามพัฒนาการคิด แล้วร่วมอภิปรายคำตอบกับนักเรียนที่มีบทบาทเป็น “ผู้ให้ข้อมูล” และบันทึกคำตอบ

๕.๕ นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งคำตอบใบงาน “นิทานปริศนา” ให้ครู

๖. นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายคำตอบของแต่ละกลุ่ม พร้อมทั้งร่วมกันเฉลยคำตอบใบงาน “นิทานปริศนา”

ขั้นสรุป

๗. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปวิธีการอ่านจับใจความสำคัญ ด้วยเทคนิคคำถาม ๕W๑H

๘. นักเรียนส่งใบงาน ตามวัน เวลาที่ครูกำหนด

๙. สื่อการเรียนรู้

๑. นิทานเรื่องกระต่ายกับเต่า
๒. คำถามพัฒนาการคิด
๓. ใบงานนิทานปริศนา

๑๐. แหล่งเรียนรู้

๑. แหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

๑๑. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

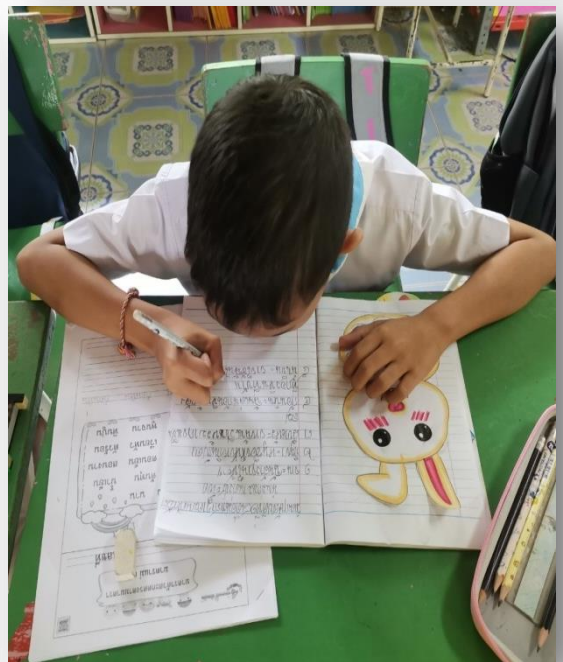
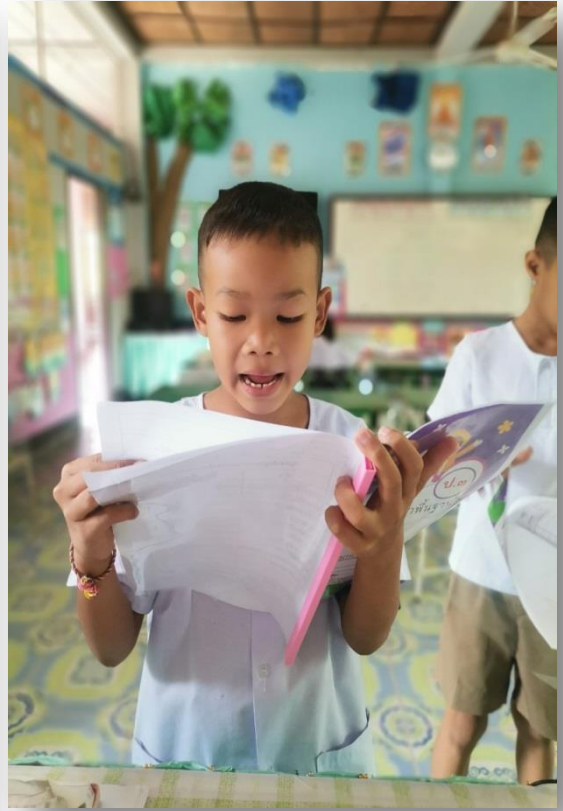
รายการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	วิธีการวัดและประเมินผล	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
๑. ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้	ตรวจใบงาน	ใบงานนิทานปริศนา	นักเรียนได้ ๗ คะแนนขึ้นไป ผ่าน
๒. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน - ความสามารถในการสื่อสาร - ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	สังเกต	แบบประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	นักเรียนได้ระดับคุณภาพ ๑ ขึ้นไป ผ่าน
๓. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - ใฝ่เรียนรู้ - มุ่งมั่นในการทำงาน	สังเกต	แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	นักเรียนได้ระดับคุณภาพ ๑ ขึ้นไป ผ่าน

รูปเล่มแผนการจัดการเรียนรู้

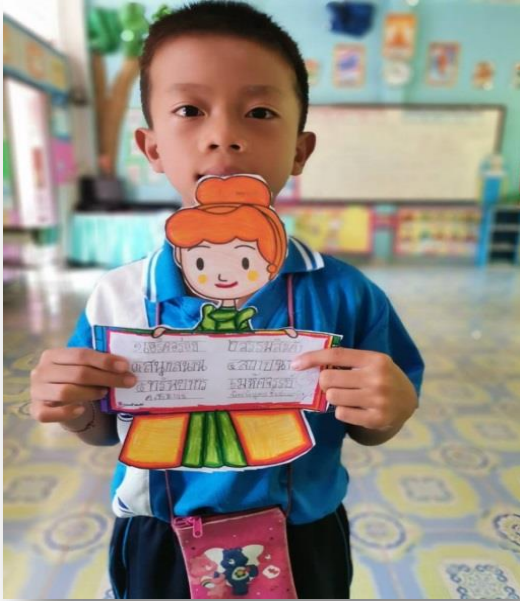
ภาคผนวก ค

ภาพกิจกรรม

โรงเรียนบ้านหนองหลัก

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ